

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Notæ In Notas Willelmi Wendrockii Ad Ludovici Montaltii
Litteras, Et In Disquisitiones Pauli Irenæi Inustæ**

Fabri, Honoré

Coloniæ, 1659

Notæ præambulæ in sequentes Epistolas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39536

Notæ præambulæ in sequen- tes Epistolas.

N O T A I.

IN his notis præambulis, generales quasdam Jesuitarum querimonias breviter proponis, atque refellis. * Cum enim inquis, quædam loca falsi arguant, quædam defendant; operæ pretium erit, depulsis eorum cavillationibus, obtritisque defensionibus, fidem & doctrinam auctoris, scilicet Montaltii, factam in omnibus integramque præstare.

Quod ad fidem attinet & crimen falsi, ad Annatum te remitto; qui fidelem tibi tuisque operam navavit, obtinuitque, ut vestra fides omnibus patèret; cavillationes etiam vestras mirabiliter detexuit, atque detexit. Expecto, ut hujus fidei sanctitatem novis miraculis apud Regioportum editis confirmes. Doctrinæ integritas, scilicet damnatæ, unam duntaxat approbationem postulat, ab inserto Alexandri VII. decreto petitam. Sed vide, ne tuus Montaltius dubiæ fidei homo habeatur, Galli vocant *Foy double*. Tu sanctam laudas: Annatus malam esse demonstrat. Annato auctori accuratissimo detrectare fidem non possum: tibi etiam amico & familiari meo fidem habere debeo. Vtrique aliquid dandum. inter vtrumque dubius hæreo; vestram fidem illam dubiam interim habiturus.

* Pag. 50.

NOTA

N O T A I I.

VNiversas, inquis, * Montaltii accusationes generali quadam exceptione depellere Jesuitæ conati sunt, non alia suis doctoribus objici causantes, quàm quæ Molinæus in suo libro Traditionum Romanarum, (sic enim liber inscriptus est) jam ab anno supra millesimum & sexcentimum, trigesimo secundo, perperam objecit: hic integrum Parochorum Parisiensium scriptum exscribis & latinè reddis; nec eam ob rem plagii te accuso; uteris jure tuo: unus idemque est scriptorum omnium contra Jesuitas auctor. Hic tuum venale stylum conduxit: utinam tam Catholicum, quàm latinum! sed ulcus non premo, ne virulenta tecti apostematis, vel apostatae fanies erumpat. Nonnulla, ne quid affingam, contrahis, & in compendium redigis: reliqua ut jacent, fideliter exscribis, & vertis. Quam porrò hæc in totam Ecclesiam injuriosa sint, doctissimisque & sanctissimis doctoribus; Catholico lectori cogitandum relinquo. Itane verò? Molinæi censuram tuo calculo † approbas, & hoc unum duntaxat improbas, quod ea Ecclesiæ imputet, quæ Catholicis Doctoribus ab ipsa Ecclesia approbatis imputare debuerat. Sed res eodem recidit ut consideranti patebit: corpus lædit, qui precipua membra percutit. Hoc fanè multis mirum acciderat: at desino mirari. Iam multa cum illo Hæresiarcha vobis convenerant; ut Ricardus amicus vester (malleum dicere volui) lepidissimo argumento seu testimonio comprobavit. ‡ De hoc ultimo longè faciliùs convenire potuistis.

Doctri-

* Pag. 50. † A pag. 51. ad 54. ‡ Antonium Ricardus in *Appendice ad dispus. de lib. arbitrio.*

Doctrinam Theologorum Moralium, Jesuitarum præsertim, ut *erroneam ac hæreticam* impunè traducis, ab *Ecclesia* tamen *tolerari* dicis; dolesque optimam parentem liberis paulò liberiùs indulgere; quamvis illi exterorum *odium, contemptum, horrorem & opprobrium* optimæ parenti conciliarint. Jesuitarum item existimationi lethale vulnus his litteris inflictum esse prædicas. Sed iisdem potiùs litteris, earumque auctori, cauterio Apostolico vulnus inflictum est. Jesuitarum doctrinam jam *gravem & odiosam* populis esse, & Iesuitas jam passim ab omnibus deserti ac derelinqui, per summam jactantiam subnectis: censuras item Sorbonicas, Lovanienses, Parochorum, & aliquot Episcoporum, etiam atque etiam exaggeras. Ita prorsus Heterodoxi, nisi fortè mitiùs, loquerentur. Quando Ecclesiam appellas, quæ, ut ais, Iesuitarum doctrinam confixit*; cur Romanæ, scilicet Catholicæ, nullam unquam mentionem facis? sed duntaxat Sorbonæ, Lovaniensis Academiae, Parochorum & aliquot Episcoporum, de quibus jam supra. Si tam angustiis finibus Ecclesiam complecteris; vide ne Donati hæresim postliminiò reducas.

Hæretici notam à te tuisque amovere conaris: sed operam & oleum perdis. Willelme, quisquis hæreses obstinatè defendit, jure ac meritò hæreticus censendus est. Ecclesiæ, inquis, judicium expectandum. quasi verò Ecclesia Iansenii causam non judicavit, & Constitutionibus Apostolicis non decidit. Porrò Iesuitæ tam destituti ac deserti non sunt, quàm exaggeras. tua vota & desideria, non historiam narras. Quàm frequentes adsint Parisiis, in superba illa, ut vocas, Basilica, ad exhomologesim & sacram synaxim, & ad Præcones Evangelicos è sacro pulpito dicentes audiendos; etiamnum vident Ianseniani & invident.

invident. Quid Lugduni ultimis hisce Festis Natalis Domini actum sit, prætereo, quia omnibus notum. Nec erat, quod Jesuitas Parochi hortarentur, ut tandem agnitis ac ejuratis suis erroribus ad Jansenianorum castra & partes transfirent, sic rebus suis desperatis probè consulturi.

Sed inquis, non aliud ad os occludendum Jesuitis mihi dari velim, quàm illud ipsum, quod inter Montaltii & Molinæi criminationes παράλληλον instituerunt: * ita omnia dissimilia sunt. Non occurrit, quid aliud respondeam: quæstio facti est: ad pœnam libri; gutta guttæ non est similior. Utris potiùs habenda fides, Jesuitis scilicet, an Jansenistis? haud dubiè præjudicium Jesuitis favet: nempe hi dixerunt semper & ubique, & omni asseveratione affirmarunt, quinque Propositiones Iansenii esse, & in ejus sensu damnatas: hoc idem Iansenistæ obstinatè negarunt: sed tandem Summus Pontifex, Alexander VII. sententiam tulit, & Jesuitæ causam obtinuerunt. Fingis deinde auctores à Montaltio citatos, post Molinæum scripsisse, eosque recenseres, ut libet: sed cur omisisti Molinam, Sanchez, Vasquez, Lessum, Suarez, Valentiam, Layman, Emanuèlem Sa, & multos alios, qui sua Commentaria in lucem ediderunt, antequam Traditiones illæ Romanæ, Genève prodirent.

Porro unum libenter à te scire aveo: cur Molinæo ita addicti, & Molinæo ita infensi estis? Cogitanti mihi id tantùm causæ in mentem venit: quia, scilicet, hic Catholicus, ille verò hæreticus est: similis simili gaudet: errores qui vobis arident in Jansenio, non displicent in Molinæo: in Molina & Jesuitis nihil vobis placet, quia sana doctrina, religiosi mores, perpetua erga Sanctam Sedem observantia. At dum Molinæo subscribis, omnes Doctores Catholicos,

* Pag. 54.

scilicet

scilicet D. Thomam, S. Antoninum, Sylvestrum, Cajetanum, Burchardum, Navarrum, Angelum, Medinam, Bellarminum, Toletum & multos alios, quorum censum frustra describerem, cum eodem Molinæo duce perstringis. Nec est, quod dicas, à Molinæo errores Theologorum Ecclesiæ perperam imputari. Igitur Ecclesia compertos in suis Doctõribus errores tolerat, ab iis etiam obstinatè defensos. Hæc Jansenii mens fuit, ut Bani sui errores excusaret: sed dum errores alterius excusat, longè graviolem ipse admittit errorem; ut doctissima & nervosissima lucubratione Annatus demonstravit. *

Plura subnecterem: sed nullus dubito, quin Jesuitæ Parochorum scripta egregiè refellant. in quo nonnulli aliquam eorum tarditatem accusarunt: malim credere, justis de causis, defensionem suam in aliud tempus distulisse; publica illa, quam in lucem dederunt, provocatione ad Rom. Pontificem, & contestatõ interposita denunciatione in præsentiarum contentos. Non deerit saltem materia, segesque amplissima, quam discutiant; calumniæ, quas diluant; errores, quos damnent; injuriæ demum & contumeliæ, quas Catholico ritu, & Christi exemplo condonent. Sed tuos, ut dixi, non aliorum errores censeo: neque hæc etiam obiter indicassem, nisi aliorum erroribus tuos auxisses.

* *Annatus in Augustino à Bajanis Vindicato.*

N O T A T I I I.

Queruntur, inquis, Jesuitæ, sibi tribui, quod ab aliis ipsi acceperint: sed ad vitium excusandum, socios habere nihil juvat: nec necesse habuit Montaltius, libros ineptos aliorum auctorum con-

quirere, ex quibus Jesuitæ corruptelas suas hauserint; cum ipsi eas majori auctoritate propugnent, disseminent, omnium animis instillent: *alii auctores sibi peccant, Jesuita toti Ecclesiae*: latebant prius hæc dogmata in Bibliothecarum angulis, paucis nota: ea tamen Jesuitæ publicarunt; in aulas Regum, in curias Magistratum, in familias privatorum invexerunt. *

O Bone! Jesuitas per fas & nefas deprimere conaris, & altiùs extollis: præ illis nullum alium auctorem putas, qui de Theologia Morali scripserit: D. Thomam, D. Antoninum, Cajetanum, Sylvestrum, Navarrum, utrumque Sotum, Victoriam, Medinam, Angelum, Fumum, *ineptos scilicet auctores*, in Bibliothecarum angulis depositos, blattis & tineis dumtaxat terendos relinquis: à quibus, ut nihil, aut parum damni timendum est, si corruptam doctrinam contineant; ita si bonam, nihil, aut parum emolumenti sperandum; sibi canunt & suis Musis, aliis non profunt nec obsunt. Sed laudem hanc iniquam Jesuitæ nulla ex parte admittunt: quidquid ipsi de re morali scripsere, id totum aliis referunt acceptum: hinc tam multos citant, tum Theologos, tum Sacrorum Canonum & Legum peritos: quid unus Sanchez in hac parte præstiterit, omnes sciunt. Quòd Montaltius multa non legerit, vitio illi non vertam; frustra enim legeret, quæ ipse non intelligeret: quòd verò Theologiæ moralis supremus arbiter haberi velit, ut totam morum doctrinam censeat, illorum tamen auctorum libros non triverit, in quibus ea principia explicantur, ex quibus morales conclusiones deducuntur; nihil plerique omnes tam ridiculum & insanum, tam audax & temerarium,

tam impudens & putidum fingere animo potuerunt.

N O T A I V.

Queruntur etiam, inquis, praetermissa multis in locis variorum scriptorum nomina, quorum congestu doctrinae suae auctoritatem conciliarunt: sed non erat, quod Montaltius paginas suas barbarorum nominum congerie fœdaret: otio ac tædio legentium consulendum fuit, praesertim cum nihil inde roboris accederet: quid, quod in citandis auctoribus, * magna Jesuitarum indiligentia, & exigua fides? immò cum Annatus questus sit, omissa esse duo S. Thomæ loca, alterum in Lessio, alterum in Thoma Sanchez; utrumque ab eisdem depravatam fuisse deinde compertum est; undè apparet æquitas Annatinae querelæ.

Hic tuam fidem, Willelme, si quando unquam malam fidem Annatus objecerat: ut malam excuses, pejorem reddis. Locum D. Thomæ, quo Lessii doctrina haud parùm confirmatur, suppresseras: nunc verò contra eandem, novum locum affingis: nec homines vereris, nec Deum times: ad pœnam libri. Verba D. Thomæ ex 2. 2. quæst. 32. art. 7. distincto caractere, ut mos est, sic fideliter exscribis: *injustè acquisita, † quæ quis per Simoniam, aut subversionem justitiæ accepit, in Eleemosynas largiri tenetur; turpe lucrum verò & justè retinere & rectè in Eleemosynam impendi potest.* Et hæc Angelico Doctore affingis? Impostor nequam, dignus sanè quem totus orbis scholasticus sibilis excipiat: Sic ergo textum emenda; *alio verò modo est aliquid illicite acquisitum;*

* Pag. 56. † Pag. 56.

38 In notam 4. praeamb. ad Epist. 5. & sequentes.
fitum, quia quidem ille, qui acquisivit, retinere non potest, nec tamen debetur ei, à quo acquisivit, quia scilicet contra Justitiam accepit, & alter contra justitiam dedit, sicut contingit in Simonia, in qua dans & accipiens contra justitiam legis divinae agit; Unde non debet fieri restitutio ei, qui dedit, sed debet in Eleemosynas erogari, & eadem est ratio in similibus, in quibus scilicet & datio & acceptio est contra legem. Tertio modo est aliquid illicitè acquisitum, non quidem, quia ipsa acquisitio sit illicita, sed quia id, ex quo acquiritur, est illicitum; sicut patet de eo, quod mulier acquirit, per meretricium; & hoc propriè vocatur turpe lucrum; quod enim mulier meretricium exerceat, turpiter agit, & contra legem Dei; sed in eo quod accipit, non injustè agit, nec contra legem; Unde quod sic illicitè acquisitum est, retineri potest, & de eo Eleemosyna fieri. O fidelem, ô sanctum, ô integrum Amanuenssem! Vbi legis, Willelme, illam clausulam, aut subversionem justitiae? Quæ haud dubiè si adesset, S. Doctoris sensum & mentem omnino mutaret. Ita omnia subvertitis, in doctrina morum & fidei, ut vel ipse Doctoris Angelici textus à vestris calumniis immunis esse non poterit.

Sed ut ad rem propiùs accedam, intactâ scilicet Lessii causâ, quam Annatus egregiè defendit, & palàm fecit malâm, immò pessimam Montaltii fidem; dic mihi, fodes, Willelme, undè insertam illam clausulam hauseris, quam haud dubiè in textu non legis? nec ignorantia id tribuendum esse videtur, quam adeò supinam esse vix crediderim. Ut autem in hac re, quæ luce meridiana clarior est, tuam malitiam & malâm fidem accusem, adduci reverà non possum, nisi frontem omnino posueris, vel æneam, aut meretriciam, quandoquidem de meretricibus agis, indueris: mediam quandam viam in eo, & mitiorem sen-

de. 249 † de. 249 tentiam

tentiam amplector; ne tibi plus æquo, vel indulgeam, vel succenseam. Malitia certè non defuit. Quis enim animum tuum stylo tuo sincerè ac fideliter expressum, ut saltem, vel in hoc, sincerus & fidelis esses, quis inquam animum tuum, immortalis odii adversus Jesuitas felle imbutum, ac livoris veneno dilutum, non tantùm in singulis tuæ satyræ paginis aut versibus, sed etiam in minimis apicibus, clarissimè non videat? Malitia igitur non defuit; sed cum supina ignorantia conjuncta. Legisti in notis, seu Commentariis Cajetani, hinc indè margini adscriptis, prædictam clausulam, *aut subversionem justitiæ*: Glossam à textu, quanquam diverso characteris genere distinctam distinguere tamen nescivisti. Quid mirum? cum tam parum in terendis hujusmodi auctorum libris versatus sis, & nihil tibi sit cum *meptis* illis, quorum barbaris nominibus suas Paginas Montaltius fœdandas esse non putavit. Sed inquires, hoc saltem Cajetanus habet. Non agitur de Cajetano, sed de Aquinate. Idem utrique Thomæ nomen, eadem Patria, idem Ordinis institutum, non tamen uterque unus & idem est: nec Cajetani Glossa, cujuscunque tandem sit ponderis, pro textu D. Thomæ habenda est. Malitiam tuam accuso, palmarem ignorantiam rideo. At Willelme, si hæc in viridi, quid in arido? si locum adulteras, de quo tecum Annatus disputat, productis resignatisque tabulis; quid amabo de aliis, intactis hactenus & in examen minimè vocatis, sperandum est?

Alterum D. Thomæ locum, quod lib. 3. art. 10. fideliter quidem exscribis; sic enim habet; *in his quæ pertinent ad fidem, & bonos mores, nullus excusatur, si sequatur opinionem ERRONEAM alicujus Magistri*: ea tamen per fraudem subducis, quibus præfertim

fertim Thomæ Sanchez sententia innititur. Nempe S. Doctor in corpore ejusdem Articuli, suam mentem luculenter explicat, & quid per ea intelligat, qua ad fidem & mores pertinent. Ita enim concludit: *Qui ergo assentit opinioni alicujus Magistri, erroneæ scilicet, ut paulò ante dixerat, contra MANIFESTUM Scripturæ TESTIMONIUM, sive contra id, quod PUBLICE TENETUR secundum ECCLESIAE AUCTORITATEM, non potest ab erroris vitio excusari.* At Sanchez loquitur de re morali. Ita est; sed *dubiâ*, ut expressè habet: igitur non erroneâ, nec contra manifestum Scripturæ testimonium, nec contra id, quod publicè tenetur secundum Ecclesiæ auctoritatem. Et hæc omnia, perindè atque si ad rem non facerent, præterire voluisti. Quamobrem verò? quia sententiam Thomæ Sanchez mirificè confirmabant: cui revera S. Doctor suffragatur, qui nunquam distinctiùs & clariùs suam mentem aperuit.

Sed attende ad illa verba, *opinionem erroneam alicujus Magistri*: item ad hæc, *contra id, quod publicè tenetur secundum Ecclesiæ auctoritatem*. Hinc enim rectè deduces, nec Jansenio, nec Arnaldo, nec Sancygirano, nec aliis in pestilenti Portus-regalis Cathedrâ sedentibus MAGISTRIS fidem habendam esse; cum erroneas opiniones doceant: nec jam ullum, qui iis adhæreat, excusari per ignorantiam: hæc enim crassa est, voluntaria, & affectata: nempe Ecclesiæ ac Sedis Apostolicæ auctoritate palàm interposita, Sectæ hujus errores & Libri damnati fuerunt; & hoc nemo ignorat.

N O T A V.

Quartæ querelæ est, inquis, quod Montaltius multa verba ex variis locis simul connectat, & sic unum locum ex pluribus aliis contexat: sed inanis querelæ est, * cum hæc ad eandem sententiam, eundemque sensum pertineant; nec enim erat, quod ingentes verborum tractus exscriberet, inutili farragine Lectores oneraret, & ineptis næniis *Epistolarum nitorem deturparet.*

Annatus fidei Vestræ sanctitatem, in hac scribendi fallendique arte, luculentis testimoniis, & productis tabulis demonstravit; item uterque Apologista, qui vestras imposturas fideliter, & cum summa laude recensuit: ego, ne jam actum agam, abstineo: præsertim cum prædicta opuscula latinitate donata brevi missurus sim. Ille autem *Epistolarum Montaltii nitor* fucus est; ac proinde hujusmodi mixtionem pigmenta & fucus postulant: additum aliquid decori: multa, immò ferè omnia veritati detracta: ingentes verborum tractus exscribitis, & ineptas nænias inseritis, cum ad rem vestram conducunt. Hoc à Patriarcha vestro Jansenio, hæreditario jure, accepistis; qui vastum illud opus suum, ex innumeris centonibus composuit. Id quoque vitii Arnaldus ab eo didicit. Nulli demùm verborum farragini, nulli fraudi, nulli locorum adulterio parcitis, ut veritatem Catholicam obruatis. His porrò *næniis*, quas per contemptum puerilem ita elevas, tragædiæ vestræ subactæ sunt, unâ catastrophe vobis relictâ. Montaltius demùm vester, ne hanc ejus laudem reticeam, in hac arte consuendi verba & dolos, contexendi loca & fraudes, ita versatus est, ut typpographio navasse operam videatur.

Pag. 57.

N O T A

N O T A V I.

Queruntur demùm , inquis , omiffas nonnunquam circumstantias , & exceptiones illas , quibus adjectis , sententiæ longè molliores effent : fed illæ tantùm omiffæ , quæ ad rem non faciunt : & fi quando absque ulla exceptione aliquam opinionem Jesuiticam Montaltius damnavit, id reverà fuit, quod illa in quibusvis circumstantiis damnanda esse videretur. *

Cur amabo , tuis Lectoribus impudenter ac perperam imponis Willelme Wendrocki ? quoties Montaltius hujus criminis accusatus , & convictus fuit ab utroque Apologista , ab Annato , aliisque auctoribus , qui vestras calumnias refutarunt ? Deus bone , quid vobis unquam familiarius , quid antiquius fuit , quàm ut vel ea reticeretis , quæ sensum auctoris inverterent ; vel ea de vestro adderetis , quæ novum inducerent ? in simili delicto paulò antè deprehensus fuisti. Affingebas enim Doctori Angelico gravem clausulam , quæ in ejus textu non legitur ; & aliam reticebas , cujus accessione , Thomæ Sanchez sententia planissima esse videbatur. Sed pro his , ad Annatum , aliosque auctores , quos supra laudavi , te remitto. Nec est , quod tuum Montaltium hac in parte defendas ; in qua nihil est quod defendi possit : non veritas prodita , nec prostitutus honor , nec religio perdita. Quid aliud quæso defenderes ? & verò spongiæ potius , quàm styli opera adhibenda fuit , ut Montaltii litteræ & calumniæ refellerentur. Vis dicam ingenuè , quod sentio ? Universam illam litterarum farraginem , una litura pro dignitate refelleret.

* *Pag. 57.*

N O T A